

## ПОЄДНАННЯ ЕКСПЛІЦИТНОГО ТА ІМПЛІЦИТНОГО В ПОЕЗІЇ Г. ГЕЙНЕ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ)

*Шкрібень А. Ю.*

*(Сумський державний університет)*

*Науковий керівник – ст. викладач Челюк А. Д.*

Художній переклад - особливий вид перекладу, оскільки він є не точною передачею змісту, а відображенням думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтіленням його образів у матеріал іншої мови. Поетична форма традиційно поставлена в жорсткі рамки обмежень. Завданням перекладача є збереження розміру і стопності, збереження каденції, збереження типу чергування рим, відображення звукопису, збереження кількості і місця у вірші лексичних і синтаксичних повторів.

Визначний німецький поет, представник завершального етапу розвитку європейського романтизму, Генріх Гейне увійшов в історію світової поезії як неперевершений лірик, співець кохання і боротьби. Вже понад 100 років українські поети-перекладачі звертаються до творчості Генріха Гейне. Ранній етап знайомства України з Гейне (друга половина XIX ст.) характерний вільними перекладами його творів Юрієм Федьковичем та Михайлом Старицьким, що друкувалися в тогочасній періодиці. Перші українські перекладачі Гейне ще не вміли заглиблюватись у своєрідну систему художніх образів німецького поета, оцінити новаторство його творчості, яку вони сприймали експліцитно й створювали варіації на запозичені теми, використовуючи звичну для них поетичну фразеологію, ритміку, інтонації. Додержуючи панівних поглядів на мистецтво поетичного перекладу, ранні українські перекладачі Гейне вдавалися до методу "українізації" його поезії, вважаючи, що в такий спосіб роблять її ближчою й доступнішою розумінню українських читачів.

Перекладацька діяльність українських поетів кінця XIX століття набула бурхливого розвитку. Головні перекладачі з Гейне цього періоду - Іван Франко, Леся Українка та Максим Стависький. Це були перші вдалі спроби наблизитися до оригіналу, передати обриси справжнього Гейне. Іван Франко звернув увагу на сатиру Гейне, а Леся Українка засобами української мови втілила не тільки зміст, а й поетичну форму ліричного твору. За цей час вийшло дві збірки: "Книга пісень" у перекладах Лесі Українки та Максима Стависького; "Вибір поезії" у перекладах Івана Франка. На початку XX століття твори Генріха Гейне продовжували перекладати українською мовою. Знайомили українського читача з творчістю відомого німецького поета такі українські митці: А. Кримський, П. Мирний, Б. Грінченко, Д. Загул, В. Кален, В. Кобилянський та інші.

До найповнішого відображення творчості великого німецького поета наблизились М. Рильський, П. Тичина, В. Сосюра, М. Бажан, Л. Первомайський, А. Малишко. Великою популярністю користувалися пісні, написані на слова Гейне. Їх співають не лише німці, вони звучать у різних країнах світу.

Справжньою перлиною гейнівської поезії є вірш «Ich weiЯ nicht, was soll es bedeuten», який в перекладі Л. Первомайського звучить як «Лорелей». Проаналізувавши цей вірш та його переклад, можна дійти висновку, що Поетична мова Г. Гейне доволі складна, його поезія не настільки проста, як здається на перший погляд, тому щоб зробити її повноцінний переклад, донести до читача той настрій, ту красу художніх образів, яка простежується в оригіналі, спершу необхідно дослідити всю імпліцитність твору.

Хто вчитувався в Гейне, хто знає добре його поезію, той легко зрозуміє причину стількох наслідувань і перекладів. У віршах знаменитого поета стільки чарівно-свіжого, живого, щирого, стільки знайомого та рідного кожному живому серцю, - що кожен знаходить в них свої страждання, радості, надії.

Велику увагу слід приділити способу вираження Гейне - музичність і звучність його віршів, особливі, вигадані ним епітети, найвищою мірою поетичні образи - все це не підлягає ніякому сумніву. У цьому, здебільшого, і складається величезна складність точного перекладу його поезії, а в деяких випадках навіть неможливість.

Неможливо перекладати Гейне, в тісному значенні цього слова, тобто з точною передачею його виразів, образів, епітетів - можна наслідувати його, передавати його думки - але не можливо відтворити їх перекладом. Одним із доказів цього може слугувати те, що Гейне сам переклав свої твори на французьку мову, - і вони втратили майже половину тієї чарівності, тієї краси та звучності, яку містить в собі оригінал.

Складнощі перекладу зустрічаються навіть при перекладі, здавалося б, банальних фраз. А ось як інтерпретувати шедевр, передати всі тонкощі і невлімові зв'язки всередині твору мистецтва, - знає не кожен. Тому й досі Гейне залишається не розкритою книгою для перекладачів, кожен знаходить в його творах щось привабливе, близьке, та намагається якнайкраще відворити глибокий зміст оригіналу на рідну мову.

Шкрібень, А.Ю. Поєднання експліцитного та імпліцитного в поезії Г. Гейне (перекладацькі аспекти) [Текст] / А.Ю. Шкрібень; наук. кер. А.Д. Чепелюк // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 82-84.